

Ethnicity and Mate Selection in Iran

Fatemeh Torabi^{1*}, Zahra Abedini²

Abstract

Marriage patterns occur in various forms across different cultural settings. This study seeks to investigate the role of ethnicity in mate selection in Iran. Data from the "Marriage Survey" of the National Organization for Civil Registration of Iran (2016-2017) was used, which includes 9458 individuals who referred to the pre-marital testing laboratories in all provincial centers (except Tehran). The findings showed that 85% of the marriages were semi-arranged (spouse selected by the individual and approved by the family). The multinomial logistic regression test results showed that after controlling all the covariates, ethnicity retains its association with mate selection of both sexes. This finding emphasizes the importance of the normative-ethnic theoretical approach in explaining mate selection in Iran, contrasting with the theoretical approach of the similarity of characteristics. This study confirms the findings of previous studies on the role of ethnicity in marriage patterns in Iran. It emphasizes the importance of considering it as a cultural factor associated with specific values, norms, and customs in designing policies and programs that facilitate and consolidate marriage.

Keywords: Marriage, Mate selection, Ethnicity, Gender, Iran.

Received: 2023-12-14

Accepted: 2024-02-20

^{1*}. Associate Professor of Demography, Faculty of Social Sciences, University of Tehran, Tehran, Iran (Corresponding Author); fatemeh_torabi@ut.ac.ir

². PhD Candidate in Demography, Faculty of Social Sciences, University of Tehran, Tehran, Iran; abedini75.zahra@gmail.com

---

E-ISSN: 2008-3742 / © Population Association of Iran. This is an open access article under the CC BY 4.0 License (<https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>).

DOI: <https://www.doi.org/10.22034/jpai.2024.2017893.1317>

Extended Abstract

Introduction

In recent decades, new ways of marriage such as love marriage have spread among the young generation. In arranged marriages, parents usually choose a spouse based on caste/ethnicity, religion, and the social and economic status of future spouses. Contemporary theorists have studied the changes in family and marriage patterns concerning the forces of industrialization and modernization. The changes resulting from these factors have been considered to reduce the authority of parents and increase the freedom of children in choosing their spouses; a process that will eventually lead to the reduction of arranged marriages.

On the other hand, it is believed that cultural values and norms shape the expectations and choices of people. Various studies have shown that marriage patterns are different among ethnic groups. The current research seeks to investigate whether ethnicity has an independent and significant effect on the pattern of spouse selection in Iran using the latest available information. This research not only enriches family studies in the country but is also important because spouse selection affects divorce, the quality of marital relations, and marital satisfaction. It also affects marriage patterns such as age of marriage and consanguineous marriage.

Method and Data

This quantitative research utilizes the secondary analysis of the "Marriage Survey" data from the Bureau of Statistics and Demographic and Migration Information of the National Organization for Civil Registration of Iran (2016-2017). The statistical population includes men and women who visited the pre-marriage genetic and medical screening test center in the capital cities of all provinces (except Tehran), containing 9458 individuals. In this research, the dependent variable is mate selection. The main independent variable of the research is ethnicity, while other independent variables include place of residence, level of education, employment status, monthly income, parents' education, and religion. The dependent variable has three categories: "selection by parents" as an indicator of arranged marriage; "self-selection and family approval" as an indicator of semi-arranged marriage; and "only self-selection" as an indicator of unarranged marriage. Therefore, the multinomial logistic regression analysis technique has been used as the method of multivariate analysis. The purpose of this study is to predict the probability of arranged and unarranged marriages compared to semi-arranged marriages.

Findings

The results of this survey showed that 12% of marriages were arranged. The share of arranged marriages among men and women of the Baluch, Arab, and Lur ethnicities was higher than other ethnic groups. Considering semi-arranged marriages, which accounted for about 85% of marriages, Kurd, Gilak, and Persian men and women predominate. Unarranged marriages, which accounted for only 3% of marriages, were more common among Persian and Turk men and Kurd and Turk women than other ethnic groups

The results of the regression models for women showed that Baluch, Arab, Lur, and Turk women were more likely to marry a spouse selected by their parents than Persian women. The results of the full model showed that after adjusting for all the variables, ethnicity remained statistically significant. For men, the results showed that before adjusting for other variables, ethnicity was generally associated with the dependent variable. The Turk men were exceptions. Furthermore, ethnicity has no significant effect on self-selection or unarranged marriage before adjusting for other variables, except for Arabs. In terms of other variables, the education of men and women and the place of residence of women moderated the primary association between ethnicity and mate selection after adjusting for other variables.

Conclusion and Discussion

It can be concluded that ethnicity can still be considered a platform for the formation of people's behavior, including their mate selection. Therefore, it is suggested that policymakers consider culture when making policies in the field of marriage. It is also recommended that future studies include other variables such as family characteristics and socio-cultural attitudes to increase the explanatory power of the analysis.

Citation:

Torabi, F., Abedini, Z. (2024), Ethnicity and Mate Selection in Iran, *Journal of Population Association of Iran*, 19(38), 101-131.

<https://www.doi.org/10.22034/jpai.2024.2017893.1317>

ارجاع:

ترابی، فاطمه و عابدینی، زهرا (۱۴۰۳). قومیت و نحوه انتخاب همسر در ایران، نامه انجمن جمعیت‌شناسی

ایران، ۱۹(۳۸)، ۱۰۱-۱۳۱. <https://www.doi.org/10.22034/jpai.2024.2017893.1317>

قومیت و نحوه انتخاب همسر در ایران

فاطمه ترابی^{۱*}، زهرا عابدینی^۲

چکیده

الگوهای ازدواج در بسترهای فرهنگی مختلف به اشکال متفاوتی بروز می‌یابند. پژوهش حاضر در پی آن است که نقش قومیت را بر نحوه انتخاب همسر در ایران بررسی کند. بدین منظور از داده‌های «پیمایش ازدواج» سازمان ثبت‌احوال کشور (۱۳۹۶-۱۳۹۷) استفاده شد که شامل ۹۴۵۸ نفر مراجعه‌کننده به آزمایشگاه‌های انجام آزمایش‌های قبل از ازدواج مراکز استان‌ها (به‌جز تهران) می‌باشد. یافته‌ها نشان داد که ۸۵ درصد از ازدواج‌ها به‌صورت نیمه‌ترتیب‌یافته (انتخاب همسر توسط فرد و تأیید خانواده) بوده است. نتایج آزمون رگرسیون لجستیک چندجمله‌ای نشان داد که پس از کنترل تمام متغیرها، قومیت رابطه خود با نحوه انتخاب همسر هر دو جنس را حفظ کرد. این یافته بر اهمیت رویکرد نظری هنجاری-قومی در مقابل رویکرد نظری همانندی مشخصه‌ها در نحوه انتخاب همسر تأکید می‌کند. این مطالعه یافته‌های مطالعات پیشین مبنی بر نقش قومیت در الگوهای ازدواج در کشور را تأیید می‌کند و بر اهمیت توجه به آن به‌عنوان یک عامل فرهنگی مرتبط با ارزش‌ها، هنجارها و آداب و رسوم خاص در طراحی سیاست‌ها و برنامه‌های تسهیل‌کننده و تحکیم‌کننده ازدواج تأکید می‌کند.

واژگان کلیدی: الگوهای ازدواج، ازدواج نیمه‌ترتیب‌یافته، ایران، جنسیت، قومیت، نحوه انتخاب همسر.

تاریخ پذیرش: ۱۴۰۲/۱۲/۰۱

تاریخ دریافت: ۱۴۰۲/۰۹/۲۳

*۱. دانشیار گروه جمعیت‌شناسی، دانشکده علوم اجتماعی، دانشگاه تهران، تهران، ایران (نویسنده مسئول)؛

fatemeh_torabi@ut.ac.ir

۲. دانشجوی دکتری جمعیت‌شناسی، دانشکده علوم اجتماعی، دانشگاه تهران، تهران، ایران؛

abedini75.zahra@gmail.com

DOI: <https://www.doi.org/10.22034/jpai.2024.2017893.1317>

مقدمه و بیان مسئله

در دهه‌های اخیر، شیوه‌های جدیدی از ازدواج مثل ازدواج‌های عاشقانه در میان نسل جوان گسترش یافته است. در یک ازدواج عاشقانه، زوجین معمولاً «عاشق می‌شوند» و اغلب زندگی زناشویی خود را بدون رضایت والدین آغاز می‌کنند. ازدواج‌های عاشقانه که در یک طبقه یا گروه قومی رخ می‌دهند، گاهی اوقات مورد تأیید والدین و پذیرش اجتماعی قرار می‌گیرند که محققان آن را ازدواج عاشقانه تأیید شده می‌نامند (Basent & Jha, 2019). با این حال، هنگامی که زوجین از مرزهای کاست و قومیت عبور می‌کنند و والدین را نادیده می‌گیرند؛ در این صورت حمایت مورد نیاز خود را برای آینده از سمت خانواده از دست می‌دهند (De Neve, 2016). در ازدواج‌های ترتیب‌یافته، والدین به‌طور معمول همسری را براساس کاست/ قومیت، مذهب و موقعیت اجتماعی و اقتصادی همسران آینده انتخاب می‌کنند. در مدل غربی ازدواج، جوانان براساس سازگاری یا محبت فردی که معمولاً از طریق تعاملات قبل از ازدواج به دست می‌آید، همسر خود را انتخاب می‌کنند. بنابراین، کاهش ازدواج ترتیب‌یافته احتمالاً نشانه کاهش اهمیت قومیت/ کاست و مذهب است (Allendorf & Pandian, 2016).

انتخاب همسر به‌شیوه خودانتخابی به این معنی است که هنجارهای فرهنگی سنتی که بر نقش خانواده در انتخاب همسر تأکید می‌کند، در اثر گسترش هنجارهای مدرن مبتنی بر استقلال فردی در فرایند ازدواج، تضعیف شده‌اند (Utomo et al, 2016). در گذشته، انتخاب همسر برای فرد از سوی والدین و عمدتاً از بین خویشاوندان صورت می‌گرفت (عباسی‌شوازی و ترابی، ۱۳۸۵؛ Abbasi-Shavazi et al, 2008). بنابراین، انتخاب آزادانه و مستقل برای انتخاب همسر توسط خود فرد وجود نداشت (عسکری‌ندوشن و همکاران، ۱۳۸۸). در نگاه اول، ساختارهای اجتماعی و اقتصادی مدرن موجب تبدیل خانواده سنتی به مدرن شده است. ویژگی‌هایی همچون خانواده گسترده و ازدواج ترتیب‌یافته توسط والدین به‌عنوان جامعه مدرن شناخته می‌شوند در حالی که هسته‌ای شدن خانواده، فردگرایی و ازدواج خودانتخابی ویژگی‌های مرتبط با جوامع مدرن هستند (Thornton et al, 2012).

گود^۱ (۱۹۶۳) پیشنهاد می‌کند که صنعتی شدن اروپا علت اصلی ناپدید شدن ازدواج‌های ترتیب‌یافته است، زیرا موقعیت شغلی دیگر در دست بزرگ‌ترها نبود. وی همچنین ادعا می‌کند از آنجایی که زمین دیگر تنها منبع ثروت نبود، خانواده‌ها کنترل زندگی فرزندان خود را از دست داده‌اند. این تغییر به اروپا محدود نشد. اسمیت^۲ (۱۹۷۳) انتقال مشابهی را در الگوهای ازدواج در ایالات متحده در میان خانواده‌های ثروتمند نشان می‌دهد. مطالعه او نشان‌دهنده کاهش مستمر قدرت والدین در انتخاب همسر برای فرزندان خود در طول قرن هجدهم و نوزدهم است (Cherlin & Chamrathirong, 1988). تغییر به سوی ازدواج خودانتخابی یکی از جنبه‌های قابل‌توجه از تغییر سریع در الگوهای تشکیل خانواده در آسیا هستند (Jones et al, 2011). مطالعات گوناگون حکایت از میزان تأثیر متفاوت خانواده بر انتخاب همسر در بسیاری از زمینه‌های اجتماعی در آسیا دارد. به‌عنوان مثال، سنت طولانی و مداوم ازدواج ترتیب‌یافته در مناطق هندونشین در جنوب آسیا وجود دارد به طوری که مطالعه انجام شده بر روی زنان ازدواج‌کرده در شش ایالت هند نشان داد ۷۰ درصد از ازدواج‌ها ترتیب‌یافته بوده است (Jejeebhoy et al, 2013). در مقابل، روند کنونی در آسیای جنوب شرقی حاکی از روند کاهشی ازدواج‌های ترتیب‌یافته است (Jones, 2004:14).

پژوهش‌های مختلف در کشورهای آسیایی گویای آن است که اگرچه وضعیت اجتماعی-اقتصادی و موقعیت طبقاتی موانع سنتی را تا حدودی جبران می‌کند (Basent & Jha, 2019)، اما مدرنیزاسیون و دگرگونی‌های ساختاری به تنهایی تبیین‌کننده تغییرات ازدواج نیستند (Sundaram, 2005). در مقابل، نقش و اهمیت عوامل فرهنگی نظیر، ارزش‌ها و هنجارها در تبیین دگرگونی و تغییرات ازدواج پررنگ‌تر می‌باشد (عظیمی هاشمی و همکاران، ۱۳۹۴). تصور بر این است که ارزش‌ها و هنجارهای فرهنگی، شکل‌دهنده توقعات و انتخاب‌های افراد جامعه می‌باشد و از طریق جامعه‌پذیری نیز آنها را بازتولید می‌کنند (Lesthaeghe, 1983; Lesthaeghe

1 Goode

2 Smith

(Surkyn, 1988 &). در واقع، فرهنگ می‌تواند تبیین کند چرا جوامعی که از نظر شرایط اقتصادی یکسان هستند، اما از نظر آداب و رسوم و زبان متفاوت‌اند، رفتارهای جمعیتی متفاوتی بروز می‌دهند. عوامل فرهنگی می‌تواند توضیح دهد چرا یک منطقه در طی زمان و با وجود تغییر شرایط اقتصادی، از نظر جمعیتی یکسان عمل می‌کند. به‌کارگیری فرهنگ به‌منزله پایه تحلیل، می‌تواند زمینه‌های تبیین را به سطوح بالاتری ارتقا دهد (Hammel, 1990).

پژوهش‌های گوناگون نشان داده‌اند الگوهای ازدواج در بین کشورها و حتی در درون یک کشور در میان گروه‌های قومی، متفاوت است. به‌عنوان مثال، در گروه‌های قومی لر، عرب و بلوچ، ازدواج ترتیب‌یافته رایج‌تر از سایر گروه‌های قومی می‌باشد؛ بنابراین، انتخاب فردی محدود است. در مقابل، گروه‌های قومی ترک، فارس، مازندرانی و گیلک، آزادی انتخاب بیشتری دارند (عباسی‌شوازی و صادقی، ۱۳۸۴؛ عباسی‌شوازی و ترابی، ۱۳۸۵). چنین تنوعی می‌تواند هم ناشی از عوامل قومی- فرهنگی (فرضیه هنجاری/ فرهنگی) و هم ناشی از عوامل اقتصادی- اجتماعی (فرضیه همانندی مشخصه‌ها) باشد (عباسی‌شوازی و صادقی، ۱۳۸۴؛ عباسی‌شوازی و ترابی، ۱۳۸۵).

پژوهش حاضر در پی آن است که با استفاده از جدیدترین اطلاعات موجود بررسی کند که آیا قومیت رابطه مستقل و معناداری بر الگوی نحوه انتخاب همسر در ایران دارد؟ این رابطه تا چه حد تحت تأثیر عوامل مختلف تعدیل می‌شود. این پژوهش نه‌تنها بر غنای مطالعات خانواده در کشور می‌افزاید، از جهات ذیل نیز حائز اهمیت است. نحوه انتخاب همسر بر طلاق، کیفیت روابط زناشویی و رضایت زناشویی تأثیر می‌گذارد. براساس مطالعات انجام شده، ازدواج ترتیب‌یافته از کیفیت زندگی زناشویی می‌کاهد. در مقابل، ازدواج نیمه‌ترتیب‌یافته بر این کیفیت می‌افزاید (ولدخانی و همکاران، ۱۳۹۵؛ سجابی و همکاران، ۱۳۹۲؛ صادقی و همکاران، ۱۳۹۷؛ مرادی و همکاران، ۱۴۰۱). از طرف دیگر، نحوه انتخاب همسر بر الگوهای ازدواج مثل سن ازدواج و ازدواج خویشاوندی تأثیر می‌گذارد. بدین صورت که معمولاً ازدواج‌های ترتیب‌یافته از سوی والدین، در سنین پایین و عموماً بین خویشاوندان صورت می‌گیرد. در نتیجه، در

ازدواج‌های ترتیب‌یافته، سن ازدواج کاهش و ازدواج خویشاوندی افزایش می‌یابد که در نهایت، مشکلات ژنتیکی مرتبط با بارداری در سنین پایین و ازدواج خویشاوندی را به‌همراه خواهد داشت (Shawky et al, 2013).

پیشینه پژوهش

مطالعات گوناگونی در زمینه نحوه انتخاب همسر در کشورهای مختلف از جمله ایران انجام شده است که در این بخش به برخی از آنها اشاره می‌شود. زن^۱ (۲۰۰۸) در مطالعه تفاوت‌های قومی در ازدواج‌های ترتیب‌یافته در چین نشان داد چینی‌ها کمتر از مسلمانان اویغور ازدواج‌های ترتیب‌داده شده را گزارش می‌دهند، با این حال، تفاوت‌های بین مردان اویغور و مردان هان زمانی که ویژگی‌های زمینه‌ای کنترل می‌شوند، محو می‌شوند، درحالی‌که هیچ‌الگوی مشابهی در میان زنان یافت نشده است. گیمیر و همکاران^۲ (۲۰۰۶) در پژوهشی نشان دادند عواملی مثل تحصیل، اشتغال و قرارگرفتن در معرض رسانه‌ها اثرات مثبت بر مشارکت فردی در انتخاب همسر دارد. تورنتون^۳ (۲۰۰۶) تأثیر آرمان‌گرایی توسعه‌ای بر ازدواج را بررسی کرد و نشان دادند امروزه بیشتر نیالی‌ها رفتارهای ازدواج مشابهی با غربی‌ها دارند زیرا جوانان، بیشتر خودشان همسران‌شان را انتخاب می‌کنند. آنها این تغییر رفتار را تحت‌تأثیر عوامل ناشی از توسعه مانند گسترش تحصیلات و استفاده از وسایل ارتباط جمعی می‌دانند.

روبیو^۴ (۲۰۱۳) در پژوهش خود نشان داد ازدواج‌های ترتیب‌یافته در آسیا، خاورمیانه و جنوب آفریقا کاهش قابل توجهی داشته است. نتایج نشان داد زنان روستایی، زنان دارای تحصیلات پایین و غیرشاغل به ازدواج ترتیب‌یافته تمایل بیشتری دارند. اتومو و همکاران^۵

---

1 Zang

2 Ghimire & et al

3 Thornton

4 Rubio

5 Utomo et al

(۲۰۱۶) نشان دادند تنها ۴ درصد از پاسخ‌گویان اظهار کرده‌اند که ازدواج آنها توسط دیگران ترتیب یافته است. بیش از نیمی از پاسخ‌گویان اظهار کرده‌اند والدین نقش مهمی در تصمیم‌گیری داشته‌اند. آلدورف و پاندیان^۱ (۲۰۱۶) با هدف پاسخ بدین سؤال که آیا ازدواج ترتیب یافته در هند کاهش یافته است، پژوهشی انجام دادند. آنها پاسخ بدین سؤال را هم بله و هم خیر یافتند. به عبارت دیگر، ازدواج ترتیب یافته را نه در حال کاهش بلکه در حال تغییر یافتند. زنان جوان به‌طور فزاینده‌ای در انتخاب همسر فعال شده بودند. با این حال، اکثریت ازدواج‌های اخیر هنوز نشانه‌های ازدواج ترتیب یافته را نشان می‌دادند. به‌طور کلی، نتایج نشان داد زنان جوان با مشارکت والدین، همسر خود را انتخاب می‌کنند.

باسنت و جا^۲ (۲۰۱۹) در پژوهشی بدین نتیجه رسیدند که شکل جدیدی از ذهنیت که برای انتخاب‌های فردی ارزش قائل است، در میان نسل جوان در حال ظهور است. تغییرات در دولت، اقتصاد و فرهنگ، زمینه‌ای برای ایجاد این ذهنیت فراهم کرده است که در نتیجه آن، قدرت نسل جوان نسبت به والدین‌شان به‌طور قابل توجهی افزایش یافته است. بلر و مادگان^۳ (۲۰۱۹) در مطالعه‌ای در چین نشان دادند مردان بیش از زنان با تأیید خانواده مخالف هستند. ویژگی‌های خانوادگی بیشتر بر تمایل مردان برای ازدواج بدون تأیید خانواده تأثیر می‌گذارد. در حالی که زنان به‌شدت تحت تأثیر ویژگی فردی و ویژگی‌های شریک زندگی بودند. ریید^۴ (۲۰۱۹) نشان داد جوانان امروزی در انتخاب همسر خود بیشتر از نسل قبلی نقش دارند. با این حال، آنها نوعی ازدواج با انتخاب مشترک با خانواده را ترجیح می‌دهند. نتایج این بررسی نشان داد که عوامل فردی، خانوادگی و مکانی نقش مهمی در پیش‌بینی نوع ازدواج دارند.

---

1 Allendorf & Pandian

2 Basnet & Jha

3 Blair & Madigan

4 Reed

در ایران، کوششی (۱۳۸۳) نشان داد مردان و زنان لر از نظر نحوه انتخاب همسر، به صورت چشمگیری از دیگر اقوام متمایز بوده و همسر خود را بیشتر به توصیه پدر و مادر انتخاب کرده‌اند. در حالی که قوم گیلک بیشتر از سایر اقوام با انتخاب شخصی و توصیه دوستان همسرگزینی کرده‌اند. زارعی (۱۳۸۸) در پژوهشی به این نتیجه رسید که با وجود اینکه اهمیت نظر والدین در دو منطقه ۶ و ۱۲ تهران برای انتخاب همسر بسیار مهم بود، در منطقه ۱۲ پابندی به نظر والدین بیشتر بوده است و بیش از ۶۴ درصد دختران این منطقه با هم‌فکری والدین خود همسر انتخاب کرده‌اند. این در حالی است که تنها ۳۶ درصد از دختران منطقه ۶ با هم‌فکری والدین دست به انتخاب همسر زده‌اند. عباسی‌شوازی و خانی (۱۳۸۸) در مطالعه‌ای به این نتیجه دست یافتند که در الگوهای ازدواج، تفاوت‌های قومی و مذهبی وجود دارد. به طوری که زنان کرد دارای نسبت بالاتری از ازدواج ترتیب‌یافته بودند. نتایج تحلیل چندمتغیره نشان داد اگرچه تفاوت‌های قومی در ازدواج با کنترل مشخصه‌های اجتماعی و اقتصادی به شدت کاهش می‌یابد اما به شکل معناداری باقی می‌ماند.

سیار و همکاران (۱۳۹۱) نشان دادند بین زنان دارای ازدواج سنتی و زنان دارای ازدواج مدرن به لحاظ توانایی برقراری ارتباط، ایفای نقش، پاسخ‌دهی عاطفی، آمیختگی عاطفی و کنترل رفتار تفاوت معناداری وجود دارد. زنانی که ازدواج مدرن دارند در این ابعاد از کارکرد خانواده امتیاز بیشتری گرفته‌اند. بنابراین ازدواج مدرن و آشنایی زوجین پیش از ازدواج می‌تواند در تقویت کارکرد خانواده و ثبات بنیان خانواده مؤثر باشد. محمودیانی (۱۳۹۲) نشان داد پایگاه خانواده مردان و وضعیت اشتغال زنان اثر معناداری بر نحوه انتخاب همسر زنان ندارد. برای مردان، تنها سطح تحصیلات دارای اثر معناداری می‌باشد. ترابی و همکاران (۱۳۹۵) نشان دادند هیچ‌یک از متغیرهای تحصیلات، وضع اشتغال، محل سکونت، پایگاه اقتصادی-اجتماعی خانواده رابطه معناداری با متغیر نحوه انتخاب همسر چه در مورد مردان چه در مورد زنان نداشته‌اند. جعفریان و لبافی (۱۳۹۷) بدین نتیجه رسیدند که ذهن جوانان واجد نوعی پارادوکس در شیوه انتخاب به سبک مدرن و سنتی شده، قدرت و نقش خانواده‌ها افول کرده و انتخاب‌ها صرفاً عاشقانه شده است. طبیعی و

شمسی‌پور (۱۳۹۷) نشان دادند در بین متغیرهای زمینه‌ای، فقط متغیر محل سکونت بر نحوه انتخاب همسر زنان مؤثر بوده است. همچنین عوامل اجتماعی مانند درآمد ماهانه خانواده، پذیرش نظر والدین و اعتقادات دینی بر نحوه انتخاب همسر زنان مؤثر بوده‌اند.

کابلی و همکاران (۱۴۰۰) نشان دادند شکل غالب همسرگزینی در بین کسانی که در دهه‌های ۱۳۴۰ و ۱۳۵۰ ازدواج کرده‌اند، ازدواج غیرگزین، در بین کسانی که در دهه‌های ۱۳۶۰ و ۱۳۷۰ ازدواج کرده‌اند، ازدواج غیرگزین ترکیبی و در نسل سوم نیز ازدواج‌های عاشقانه و خودگزین می‌باشد. مطالعه محمدپور و همکاران (۱۴۰۱) در شهرستان سلماس نشان داد بین تعلق قومی و مذهبی و انتخاب آزادانه همسر رابطه معناداری وجود ندارد. در جمع‌بندی مطالعات پیشین می‌توان گفت مطالعات انجام شده در زمینه قومیت با نحوه انتخاب همسر بسیار محدود می‌باشد. بیشتر مطالعات فقط محدود به چند قومیت یا شهر خاص و متمرکز بر زنان بوده است. مطالعه حاضر در جهت گسترش و رفع خلأ پژوهشی سعی دارد رابطه قومیت با الگوی نحوه انتخاب همسر را با استفاده از جدیدترین داده‌ها، در سطح ملی بررسی کند.

چارچوب نظری

فرهنگ مفهوم گسترده‌ای دارد که شامل ارزش‌ها و هنجارها و همچنین باورها و آداب و رسوم افراد جامعه می‌باشد. متناسب با این تعریف، هر گروه قومی براساس فرهنگ خود، رفتارهای جمعیتی متفاوتی بروز می‌دهد. به عبارت دیگر، فرهنگ و به‌طور مشخص، قومیت نقش مستقل و معناداری در رفتارهای جمعیتی از جمله ازدواج دارد (Lesthaeghe, 1983; Addai & Trovato, 1999; Sorenson, 1985; Arnaldo, 2004). در قالب این نظریه، رویکردهای متفاوتی در زمینه ازدواج ارائه شده است که در ادامه به آنها اشاره می‌شود. رویکرد **همانندی مشخصه‌ها** بر این فرض استوار است که تفاوت‌های قومی در الگوهای ازدواج عمدتاً تابعی از تفاوت ویژگی‌های جمعیتی، اجتماعی و اقتصادی بین قومیت‌ها است. در واقع، قومیت تأثیر مستقلی بر الگوهای

ازدواج ندارد بلکه تفاوت گروه‌های قومی در ترکیب مشخصه‌های اقتصادی و اجتماعی است که عمدتاً سبب تفاوت‌های قومی در الگوهای ازدواج شده است (Addai & Trovato, 1999).

رویکرد **هنجاری- قومی** گویای آن است که هنجارهای فرهنگی از طریق تأثیر بر رفتارهای مرتبط با ازدواج به تفاوت‌هایی در الگوهای ازدواج منجر می‌شود. به عبارت دیگر، اگرچه تفاوت‌های اجتماعی-اقتصادی ممکن است برخی از تفاوت‌های قومی در الگوهای ازدواج را تبیین کند، اما عوامل قومی-فرهنگی به عنوان بازتابی از تأثیر هنجارهای گروه، تأثیر مستقلاً را نشان می‌دهد. این رویکرد فرض می‌کند ترکیب همگن گروه‌های قومی در رویایی با مجموعه یکسانی از شرایط و تجربیات منجر به توسعه و درونی‌سازی ارزش‌ها و هنجارهای جمعی می‌شود (Addai & Trovato, 1999: 411). انتظار می‌رود این فرضیه پتانسیل تبیینی زیادی برای تفاوت‌های قومی در ازدواج داشته باشد زیرا براساس آن، گروه‌های قومی به علت ویژگی‌های فرهنگی متمایز، متفاوت عمل خواهند کرد.

رویکرد **گروه اقلیت** شامل دو فرضیه فرعی تبیین ساختاری و تبیین هنجاری است. براساس فرضیه **تبیین ساختاری**، تفاوت‌های قومی ازدواج ممکن است منعکس‌کننده واکنش منطقی گروه‌ها به شرایط موقعیتی باشد. از این رو، اندازه خانواده در گروه‌های قومی ممکن است ناشی از سازگاری با وضعیت محرومیت‌های اجتماعی و اقتصادی باشد. هرچه محرومیت و ناتوانی اجتماعی و اقتصادی بیشتر باشد، تمایل به انطباق با هنجارهای مربوط به گروه حاکم بیشتر است. اگر گروه‌های قومی به دنبال فرهنگ‌پذیری و تحرک اجتماعی روبه‌بالا باشند، تمایل آنها به انطباق با هنجارهای مربوط به خانواده‌های کوچک‌تر بیشتر است (Goldscheider, 1971).

فرضیه **تبیین هنجاری** گویای این است که تفاوت‌های موجود بین گروه‌های قومی و گروه حاکم در زمینه ازدواج باقی خواهد ماند و علت آن نیز در قالب هنجارها و ارزش‌های خرده‌فرهنگی بیان می‌شود. به عبارت دیگر، همانندی ساختاری در زمینه‌های مختلف اقتصادی و اجتماعی بدون فرهنگ‌پذیری صورت گرفته است و این عدم فرهنگ‌پذیری موجب می‌شود

هنجارهای سنتی ازدواج در گروه‌های قومی اقلیت در تمام طبقات اجتماعی بیشتر از گروه حاکم حمایت شود (Goldscheider, 1971). رویکرد کنش متقابل براساس این رویکرد، گروه‌های قومی به‌شیوه‌ای مشابه اما با سرعت‌های متفاوتی به تغییرات اجتماعی و اقتصادی واکنش نشان می‌دهند به گونه‌ای که رفتارهای ازدواج آنها در نهایت در دوره پساگذار و زمانی که تأثیرات هنجاری توسط شرایط جامعه مدرن نفی می‌شود، همگرا می‌شود (Chamie, 1981: 11).

مطابق با رویکرد فرهنگی-قومی قومیت به‌عنوان بستری در نظر گرفته می‌شود که در آن تغییرات مختلفی روی می‌دهد. بنابراین، در بسترهای متفاوت فرهنگی که هرکدام ارزش‌های خاص خود را دارند، نمی‌توان انتظار داشت همه افراد تغییرات را به یک صورت درک و درونی کنند. در مقابل، مطابق با رویکرد همانندی مشخصه‌ها، گروه‌های قومی وضعیت جمعیتی، اجتماعی، اقتصادی و... متمایز از یکدیگر دارند و تفاوت‌ها در زمینه‌های مذکور، رفتارهای متفاوتی در نحوه انتخاب همسر خواهد داشت. لذا، قومیت به‌عنوان بستر فرهنگی شکل‌گیری رفتار و ویژگی‌های متفاوت گروه‌های قومی به‌عنوان عوامل تأثیرگذار در این بستر در نظر گرفته می‌شود.

روش و داده‌ها

روش تحقیق در پژوهش حاضر، تحلیل ثانویه داده‌های «پیمایش ازدواج» دفتر آمار و اطلاعات جمعیتی و مهاجرت سازمان ثبت‌احوال کشور در سال‌های ۱۳۹۶-۱۳۹۷ می‌باشد. جامعه آماری، مردان و زنان مراجعه‌کننده برای انجام آزمایش‌های قبل از ازدواج در مراکز استان‌ها (به‌جز تهران) را شامل می‌شود (۹۴۵۸ نفر). (سازمان ثبت‌احوال ۱۴۰۰). از آنجاکه در پژوهش حاضر، ازدواج مرتبه اول ملاک قرار گرفته است نمونه مورد تحلیل، پس از حذف ازدواج‌های مرتبه بالاتر از یک به تعداد ۱۱۴۰ و همچنین با حذف تعداد ۲۵ نفر غیرمسلمان به ۸۳۲۰ نفر رسید.

در این پژوهش، متغیر وابسته نحوه انتخاب همسر می‌باشد. متغیر مستقل پژوهش قومیت پدر و سایر متغیرهای مستقل شامل، محل سکونت، سطح تحصیلات، وضعیت اشتغال، درآمد ماهانه، سطح تحصیلات پدر و مادر و مذهب می‌باشد. متغیر وابسته دارای سه طبقه است:

۱- «انتخاب پدر و مادر (یا سایر بزرگان فامیل)» به‌عنوان ازدواج ترتیب‌یافته؛

۲- «انتخاب خود و تأیید خانواده» به‌عنوان ازدواج نیمه‌ترتیب‌یافته؛

۳- «انتخاب خودم به تنهایی (با وجود عدم تأیید خانواده)» به‌عنوان ازدواج ترتیب‌نیافته.

لذا از تکنیک تحلیل رگرسیون لجستیک چندجمله‌ای برای تحلیل چندمتغیره استفاده شده است. بدین منظور، دو مدل به تفکیک جنس اجرا می‌شود. در مدل یک، رابطه هریک از متغیرهای مستقل با متغیر وابسته قبل از تعدیل سنجیده می‌شود. مدل دو، رابطه متغیرهای مستقل را پس از تعدیل نشان می‌دهد.

یافته‌ها

طبق جدول ۱، حدود ۸۵ درصد از مردان و زنان و به‌عبارتی، اکثریت افراد اظهار کرده‌اند که همسر خود را با انتخاب خود و تأیید خانواده انتخاب نموده‌اند یا ازدواجی نیمه‌ترتیب‌یافته داشته‌اند. ۱۲ درصد مردان و زنان ازدواج ترتیب‌یافته داشته‌اند که در آن همسر توسط پدر و مادر (یا سایر بزرگان فامیل) انتخاب شده است. درصد کمی از پاسخ‌گویان نیز به‌تنهایی همسر خود را انتخاب کرده‌اند، یعنی ازدواجی ترتیب‌نیافته داشته‌اند. این یافته‌ها نشان می‌دهد آزادی کامل در انتخاب همسر در حال حاضر رواج چندانی در کشور ندارد. نتایج نشان‌دهنده تفاوت‌های قومی در این زمینه می‌باشد، به‌طوری که ازدواج ترتیب‌یافته در بین اقوام بلوچ، عرب و لر رایج‌تر از اقوام دیگر است. ازدواج نیمه‌ترتیب‌یافته در اقوام کرد، گیلک و فارس رایج‌تر است. ازدواج‌های ترتیب‌نیافته در مردان اقوام فارس و ترک و در زنان کرد و ترک بیشتر از اقوام دیگر است.

جدول ۱- سهم گروه‌های قومی برحسب نحوه انتخاب همسر به تفکیک جنس پیمایش ازدواج،

۱۳۹۷-۱۳۹۶

تصمیم‌گیرنده ازدواج						
خودم به تنهایی		با انتخاب خودم و تأیید خانواده		پدر و مادر (یا سایر بزرگان فامیل)		قومیت
مردان	زنان	مردان	زنان	مردان	زنان	
۲/۱۱	۳/۷۴	۹۰/۳۹	۸۴/۴۸	۷/۵۱	۱۱/۷۸	فارس
۲/۲۲	۳/۳۵	۸۷/۱۰	۸۴/۴۷	۱۰/۶۸	۱۲/۱۸	ترک
۱/۲۳	۲/۷۳	۷۵/۷۲	۸۰/۴۵	۲۳/۰۵	۱۶/۸۲	لر
۳/۵۸	۲/۳۸	۹۰/۲۱	۹۰/۶۹	۶/۲۱	۶/۹۳	کرد
۱/۱۹	۰/۴۲	۶۱/۶۶	۷۷/۰۸	۳۷/۱۵	۲۲/۵۰	عرب
۰/۰۰	۰/۰۰	۳۷/۷۶	۷۵/۵۶	۶۲/۲۴	۲۴/۴۴	بلوچ
۱/۶۴	۲/۲۶	۹۱/۸۰	۸۶/۴۷	۶/۵۶	۱۱/۲۸	گیلک
۲/۳۸	۳/۴۹	۸۴/۵۲	۸۴/۸۸	۱۳/۱۰	۱۱/۶۳	سایر
۲/۱۶	۳/۱۲	۸۵/۷۵	۸۴/۵۷	۱۲/۱۰	۱۲/۳۱	جمع

جدول ۲ توزیع پاسخ‌گویان را براساس متغیرهای مستقل تحقیق نشان می‌دهد. نتایج حاکی از آن است که کمتر از نیمی از پاسخ‌گویان، فارس هستند درحالی‌که ترک‌ها، ۲۲ درصد، کردها، ۱۲ درصد، عرب‌ها ۶ درصد، لرها ۵ درصد، گیلک‌ها ۳ درصد و بلوچ‌ها نیز ۲ درصد از پاسخ‌گویان را تشکیل می‌دهند. همچنین، حدود ۸۶ درصد از پاسخ‌گویان شهرنشین و حدود ۱۲ درصد روستانشین هستند. براساس نتایج، ۴۵ درصد از مردان و ۴۳ درصد از زنان تحصیلات دانشگاهی دارند که شباهت دو جنس در این زمینه را نشان می‌دهد. درحالی‌که ۹۰ درصد از مردان شاغل هستند فقط ۲۵ درصد زنان شاغل هستند. این یافته بدین معنا می‌باشد که با وجود گسترش تحصیلات در بین زنان، هنوز در عرصه بازار کار زنان نقش بسیار کمتری دارند. در زمینه درآمد ماهانه، نتایج نشان می‌دهد که ۶۸ درصد از زنان در مقابل ۶ درصد از مردان فاقد درآمد ماهانه هستند که با وضعیت اشتغال آنها هم‌خوانی دارد. بیش از ۹۰ درصد از پاسخ‌گویان شیعه و کمتر از ۱۰ درصد سنی هستند. تحصیلات والدین تا حدودی بین دو جنس متفاوت

است به طوری که مردان بیش از زنان پدران بی‌سواد دارند اما چنین یافته‌ای در مورد تحصیلات مادران مشاهده نمی‌شود. شباهت دو جنس از نظر تحصیلات مقاطع زیردیپلم و دیپلم تا حدودی مشابه است اما در مورد تحصیلات دانشگاهی چنین نیست. تحصیلات دانشگاهی پدران زنان بیش از دو برابر مردان است (۱۴ در مقابل ۶ درصد) اما این یافته در مورد تحصیلات دانشگاهی مادران برعکس (۸ در مقابل ۱۴) است.

جدول ۲- توزیع (%) پاسخ‌گویان برحسب متغیرهای مستقل پژوهش به تفکیک جنس

متغیر	مردان (درصد)	زنان (درصد)
قومیت	فارس	۴۶/۸۷
	ترک	۲۱/۲۱
	لر	۵/۸۱
	کرد	۱۲/۶۸
	عرب	۶/۰۲
	بلوچ	۲/۴۲
	گیلک	۲/۸۷
	سایر	۲/۰۷
	موارد بی‌پاسخ	۰/۰۵
جمع	۱۰۰/۰۰	۱۰۰/۰۰
محل سکونت	شهری	۸۶/۳۴
	روستایی	۱۲/۸۲
	موارد بی‌پاسخ	۰/۸۵
	جمع	۱۰۰/۰۰
سطح تحصیلات	زیردیپلم	۲۶/۷۲
	دیپلم	۳۰/۰۱
	بالتر از دیپلم	۴۴/۶۷
	موارد بی‌پاسخ	۰/۷۱
	جمع	۱۰۰/۰۰

زنان (درصد)	مردان (درصد)	متغیر	
۲۵/۵۴	۸۹/۴۳	شاغل	وضعیت اشتغال
۷۴/۳۴	۱۰/۵۰	غیرشاغل	
۰/۱۲	۰/۰۷	موارد بی پاسخ	
۱۰۰/۰۰	۱۰۰/۰۰	جمع	
۶۷/۸۷	۵/۶۵	فاقد درآمد	درآمد ماهانه
۱۳/۴۸	۲۰/۱۳	زیر ۱ میلیون	
۱۱/۶۷	۴۶/۴۴	بین ۱ تا ۲ میلیون	
۴/۷۵	۲۵/۰۲	۲ میلیون و بالاتر	
۲/۲۳	۲/۷۵	موارد بی پاسخ	
۱۰۰/۰۰	۱۰۰/۰۰	جمع	
۹۲/۲۲	۹۱/۹۴	شیعه	مذهب
۷/۷۸	۸/۰۶	سنی	
۰/۰	۰/۰	موارد بی پاسخ	
۱۰۰/۰۰	۱۰۰/۰۰	جمع	
۱۲/۴۴	۲۳/۹۲	بی سواد	سطح تحصیلات پدر
۴۵/۷۷	۴۵/۴۰	زیر دیپلم	
۲۴/۹۸	۲۰/۷۰	دیپلم	
۱۴/۳۷	۶/۰۲	بالاتر از دیپلم	
۲/۴۵	۳/۹۶	موارد بی پاسخ	
۱۰۰/۰۰	۱۰۰/۰۰	جمع	
۱۸/۲۳	۱۷/۰۸	بی سواد	سطح تحصیلات مادر
۴۷/۰۱	۴۳/۸۸	زیر دیپلم	
۲۴/۶۰	۲۱/۷۱	دیپلم	
۷/۵۷	۱۳/۵۷	بالاتر از دیپلم	
۲/۵۹	۳/۷۶	موارد بی پاسخ	
۱۰۰/۰۰	۱۰۰/۰۰	جمع	

پس از ارائه یافته‌های توصیفی، در این بخش با استفاده از رگرسیون لجستیک چندجمله‌ای سعی بر آن است تا تأثیر عوامل مختلف را بر رابطه اولیه بین قومیت و نحوه انتخاب همسر بررسی کرد. این تحلیل در دو مدل در جدول ۳ به تفکیک جنس ارائه گردید. مدل یک رابطه جداگانه متغیرهای مستقل را با نحوه انتخاب همسر مورد بررسی قرار داده است در حالی که مدل دو این رابطه‌ها را بعد از تعدیل رابطه هر یک از متغیرهای مستقل با وابسته را پس از تعدیل رابطه سایر متغیرهای مستقل نشان می‌دهد. نتایج گویای رابطه معنادار قومیت با نحوه انتخاب همسر است. مردان و زنان بلوچ (۲/۳۲۱ و ۱۹/۸۵۰)، عرب (۲/۰۹۴ و ۷/۲۵۵)، لر (۱/۴۹۹ و ۳/۶۶۴) و زنان ترک ۱/۴۷۶ برابر هم‌تایان فارس با انتخاب پدر و مادر (یا سایر بزرگان فامیل) (در مقایسه با انتخاب خود و تأیید خانواده) ازدواج می‌کنند. شدت چنین رابطه‌ای در زنان شدیدتر از مردان می‌باشد. اگرچه معناداری برای اقوام کرد و گیلک برای زنان مشاهده نشد، اما برای مردان این رابطه معنادار است. به عبارتی، مردان کرد و گیلک نسبت به فارس با احتمال کمتری (۰/۵۴۸ و ۰/۹۳۵) با انتخاب پدر و مادر (یا سایر بزرگان) ازدواج می‌کنند. نتایج برای طبقه انتخاب به‌تنهایی نشان داد قومیت رابطه‌ای با این طبقه ندارد هرچند مردان عرب در این مورد استثنا هستند و با احتمال کمتری نسبت به فارس‌ها با انتخاب خودشان ازدواج می‌کنند.

نتایج در زمینه سایر متغیرهای مستقل گویای آن است که تمام متغیرهای مستقل (به‌جز مذهب برای مردان) با نحوه انتخاب همسر رابطه معناداری دارند. بدین ترتیب، احتمال ازدواج با انتخاب پدر و مادر (یا سایر بزرگان) در مردان و زنان روستائین (۱/۳۸۱ و ۲/۴۶۴) و غیرشاغل (۱/۴۴۷ و ۳/۰۴۶) بیش از هم‌تایان شهرنشین و شاغل است و در مورد زنان سنی نیز بیش از زنان شیعه (۲/۲۵۰) است. همچنین نتایج نشان داد با افزایش سطح تحصیلات، درآمد ماهانه و تحصیلات والدین احتمال ازدواج با انتخاب پدر و مادر (یا سایر بزرگان) هم برای مردان و هم

برای زنان کاهش می‌یابد. همچنین، از میان متغیرهای مذکور، فقط سطح تحصیلات با احتمال ازدواج با انتخاب خود و به‌تنهایی رابطه دارد. همان‌طور که ملاحظه می‌گردد با افزایش سطح تحصیلات، احتمال ازدواج با انتخاب خود و به‌تنهایی هم برای مردان و هم زنان افزایش می‌یابد.

در مدل دو تمام متغیرهای مستقل وارد مدل شدند تا مشخص گردد که آیا رابطه اولیه بین قومیت و متغیر وابسته تحت‌تأثیر متغیرهای دیگری می‌باشد یا خیر؟ همان‌طور که ملاحظه می‌گردد، مدل‌ها از قوت بالایی برخوردار نیستند به‌طوری که با ورود هم‌زمان تمام متغیرهای مستقل، قوت مدل که با R^2 Pseudo نشان داده می‌شود، برای مردان و زنان به ترتیب ۳ و ۱۱ درصد می‌باشد. قومیت پس از کنترل عوامل مختلف، رابطه معنادار و مستقلی با نحوه انتخاب همسر دارد، اما با ورود متغیرهای مختلف از مقدار ضرایب مربوط به این متغیر کاسته شده است. همچنین، رابطه برخی از اقوام غیرمعنادار شد به‌طوری که معناداری فقط برای مردان کرد و عرب حفظ شد اما برای زنان فقط مقادیر ضرایب کاهش یافت. این نتیجه نشان می‌دهد که رابطه اولیه قومیت با نحوه انتخاب همسر با کنترل تحصیلات برای هر دو جنس و محل سکونت برای مردان تعدیل می‌شود. بدین معنا که با افزایش سطح تحصیلات مردان و زنان، خطر نسبی ازدواج با انتخاب پدر و مادر (یا سایر بزرگان) و انتخاب به‌تنهایی کاهش می‌یابد. همچنین احتمال ازدواج زنان روستائین با انتخاب پدر و مادر (و سایر بزرگان) نسبت به زنان شهرنشین بیشتر است. در یک مقایسه بین مردان و زنان ملاحظه می‌گردد که نقش قومیت در تبیین نحوه انتخاب همسر برای زنان چشمگیرتر از مردان می‌باشد.

جدول ۳- نتایج مدل‌های رگرسیون لجستیک چندجمله‌ای (نسبت‌های خطر نسبی^۱) مربوط به نحوه

انتخاب همسر

زنان				مردان				متغیرهای مستقل	
مدل (۲) بعد از تعدیل		مدل (۱) قبل از تعدیل		مدل (۲) بعد از تعدیل		مدل (۱) قبل از تعدیل			
طبقه ۳	طبقه ۱								
۰/۹۸۷ ^{ns}	۱/۲۷۸ ^{ns}	۱/۰۹۵ ^{ns}	۱/۴۷۶ [⊕]	۰/۶۱۷ ^{ns}	۰/۹۵۶ ^{ns}	۰/۸۹۵ ^{ns}	۱/۰۳۴ ^{ns}	فارس (م)	قومیت
۰/۶۶۵ ^{ns}	۲/۶۱۰ [⊕]	۰/۶۹۹ ^{ns}	۳/۶۶۴ [⊕]	۰/۶۴۲ ^{ns}	۱/۳۶۹ ^{ns}	۰/۷۶۵ ^{ns}	۱/۴۹۹ [⊕]	ترک	
۱/۱۸۲ ^{ns}	۰/۵۸۴ [⊕]	۱/۷۰۰ ^{ns}	۰/۸۲۹ ^{ns}	۰/۳۳۰ [⊕]	۰/۵۰۰ [⊕]	۰/۵۹۱ ^{ns}	۰/۵۴۸ [⊕]	لر	
۰/۷۸۳ ^{ns}	۴/۳۲۶ [⊕]	۰/۸۲۴ ^{ns}	۷/۲۵۵ [⊕]	۰/۰۹۸ [⊕]	۱/۶۴۰ [⊕]	۰/۱۲۱ [⊕]	۲/۰۹۴ [⊕]	کرد	
۲/۰۲۰ ^{ns}	۱۰/۹۱۸ [⊕]	۸/۴۸۰ ^{ns}	۱۹/۸۵۰ [⊕]	۱/۳۳۰ ^{ns}	۱/۹۸۰ ^{ns}	۶/۹۱۰ ^{ns}	۲/۳۲۱ [⊕]	عرب	
۰/۹۱۶ ^{ns}	۰/۷۷۶ ^{ns}	۰/۷۶۵ ^{ns}	۰/۸۶۰ ^{ns}	۰/۶۶۶ ^{ns}	۱/۰۲۶ ^{ns}	۰/۵۸۸ ^{ns}	۰/۹۳۵ [⊕]	بلوچ	
۱/۱۳۶ ^{ns}	۱/۵۲۸ ^{ns}	۱/۲۰۷ ^{ns}	۱/۸۶۵ ^{ns}	۰/۷۶۹ ^{ns}	۰/۸۶۱ ^{ns}	۰/۹۲۷ ^{ns}	۰/۹۸۲ ^{ns}	گیلک	
								سایر	
۰/۶۸۳ ^{ns}	۱/۴۲۲ [⊕]	۰/۹۷۶ ^{ns}	۲/۴۶۴ [⊕]	۱/۰۲۴ ^{ns}	۱/۲۸۸ ^{ns}	۱/۲۲۷ ^{ns}	۱/۳۸۱ [⊕]	شهری (م)	محل سکونت
								روستایی	
۰/۶۶۶ ^{ns}	۰/۶۱۹ [⊕]	۰/۷۳۱ ^{ns}	۰/۴۱۶ [⊕]	۰/۵۷۲ [⊕]	۰/۷۱۸ [⊕]	۰/۶۴۸ ^{ns}	۰/۷۰۰ [⊕]	زیردیپلم (م)	سطح تحصیلات
۰/۵۰۹ [⊕]	۰/۴۴۲ [⊕]	۰/۶۳۲ ^{ns}	۰/۲۱۴ [⊕]	۰/۵۰۳ [⊕]	۰/۶۹۳ [⊕]	۰/۵۶۱ [⊕]	۰/۶۰۸ [⊕]	دیپلم بالاتر از دیپلم	
۱/۰۱۵ ^{ns}	۱/۵۵۳ ^{ns}	۰/۷۶۰ ^{ns}	۳/۰۴۶ [⊕]	۰/۲۰۵ ^{ns}	۱/۳۵۰ ^{ns}	۰/۷۱۳ ^{ns}	۱/۴۴۷ [⊕]	شاغل (م)	وضعیت اشتغال
								غیرشاغل	
۱/۲۴۸ ^{ns}	۰/۸۱۲ ^{ns}	۱/۰۴۵ ^{ns}	۰/۳۶۴ [⊕]	۰/۳۴۱ ^{ns}	۱/۰۵۵ ^{ns}	۱/۴۹۷ ^{ns}	۰/۸۳۴ ^{ns}	فاقد درآمد (م)	درآمد ماهانه
۲/۴۰۸ ^{ns}	۱/۰۱۷ ^{ns}	۱/۷۶۵ ^{ns}	۰/۳۸۳ [⊕]	۰/۲۵۳ ^{ns}	۰/۹۰۷ ^{ns}	۱/۰۵۷ ^{ns}	۰/۶۲۷ [⊕]	زیر ۱ میلیون	
۲/۲۴۲ ^{ns}	۱/۲۲۲ ^{ns}	۱/۷۹۱ ^{ns}	۰/۴۴۱ [⊕]	۰/۲۳۱ ^{ns}	۰/۹۸۳ ^{ns}	۰/۹۶۱ ^{ns}	۰/۶۲۴ [⊕]	بین ۱ تا ۲ میلیون و بالاتر	

1 Relative Risk Ratio (RRR)

۲ انتخاب پدر و مادر (یا سایر بزرگان فامیل)

۳ خودم به تنهایی

زنان				مردان				متغیرهای مستقل	
مدل (۲) بعد از تعدیل		مدل (۱) قبل از تعدیل		مدل (۲) بعد از تعدیل		مدل (۱) قبل از تعدیل			
طبقه ۳	طبقه ۱	طبقه ۳	طبقه ۱	طبقه ۳	طبقه ۱	طبقه ۳	طبقه ۱		
۱/۸۶۹ ^{ns}	۰/۸۷۹ ^{ns}	۲/۱۵۱*	۲/۲۵۰*	۱/۹۵۴ ^{ns}	۰/۸۳۰ ^{ns}	۱/۱۱۵ ^{ns}	۰/۷۷۲ ^{ns}	شیعه (م) سنی	مذهب
۰/۵۱۱ ^{ns}	۱/۰۳۴ ^{ns}	۰/۵۰۴*	۰/۵۹۴*	۰/۷۳۸ ^{ns}	۰/۹۸۰ ^{ns}	۰/۸۵۶ ^{ns}	۰/۸۴۰ ^{ns}	بی سواد (م) زیردیپلم دیپلم بالتر از دیپلم	تحصیلات پدر
۰/۶۹۹ ^{ns}	۰/۹۳۰ ^{ns}	۰/۵۲۰*	۰/۳۷۱*	۰/۸۸۴ ^{ns}	۱/۰۱۱ ^{ns}	۰/۷۹۳ ^{ns}	۰/۶۹۷*	بی سواد (م) زیردیپلم دیپلم بالتر از دیپلم	تحصیلات مادر
۰/۵۵۹ ^{ns}	۰/۹۰۴ ^{ns}	۰/۴۳۷*	۰/۳۱۱*	۰/۹۲۷ ^{ns}	۰/۹۰۱ ^{ns}	۰/۹۹۱ ^{ns}	۰/۵۸۵*	بی سواد (م) زیردیپلم دیپلم بالتر از دیپلم	مقدار ثابت
۱/۰۹۷ ^{ns}	۰/۷۶۴ ^{ns}	۰/۷۱۸ ^{ns}	۰/۵۱۵*	۱/۳۲۳ ^{ns}	۰/۹۶۰ ^{ns}	۱/۱۴۸ ^{ns}	۰/۸۸۸ ^{ns}		Pseudo R ²
۰/۷۸۶ ^{ns}	۰/۸۲۶ ^{ns}	۰/۵۷۰ ^{ns}	۰/۳۳۱*	۰/۷۳۵ ^{ns}	۰/۶۸۳ ^{ns}	۰/۶۶۵ ^{ns}	۰/۵۷۹*		
۰/۷۵۵ ^{ns}	۰/۸۵۳ ^{ns}	۰/۴۷۹ ^{ns}	۰/۲۹۱*	۱/۹۰۷ ^{ns}	۰/۷۳۰ ^{ns}	۱/۶۹۹ ^{ns}	۰/۵۶۶*		
۰/۰۴۹*	۰/۱۲۲*			۰/۲۹۰*	۰/۲۱۲*				
۰/۱۱				۰/۰۳					

*: معنادار در سطح اطمینان ۹۵٪ ns: غیر معنادار

بحث و نتیجه گیری

فرایند ازدواج از گذشته تاکنون دچار تحولات گسترده‌ای در ابعاد مختلف شده است به طوری که ازدواج‌ها در گذشته بیشتر به صورت ترتیب یافته انجام می‌گرفت. اما انتظار می‌رود با گذشت زمان و تحولات در زمینه‌های مختلف اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی، ازدواج‌های ترتیب یافته کاهش یافته و بر سهم سایر انواع همسرگزینی افزوده شده باشد. از طرف دیگر، دگرگونی‌های اجتماعی و اقتصادی هیچ‌گاه در خلأ اتفاق نمی‌افتد و در یک بستر فرهنگی رخ می‌دهد. تنوع ارزشی و هنجاری باعث می‌شود که اقوام ایرانی به طور یکسانی به جریان‌های نوسازی واکنش نشان ندهند. پژوهش حاضر با استفاده از روش تحلیل ثانویه، داده‌های ازدواج دفتر آمار اطلاعات جمعیتی و مهاجرت سازمان ثبت‌احوال کشور ۱۳۹۶-۱۳۹۷ نقش قومیت در نحوه انتخاب همسر در ایران را در چارچوب نظریه فرهنگی-قومی بررسی کرد.

نتایج بررسی حاضر نشان داد که ۱۲ درصد از ازدواج‌ها ترتیب‌یافته بوده است. سهم ازدواج ترتیب‌یافته در بین مردان و زنان به ترتیب در اقوام بلوچ، عرب و لر بیشتر از گروه‌های قومی دیگر است. در زمینه ازدواج نیمه‌ترتیب‌یافته که حدود ۸۵ درصد از ازدواج‌ها را به خود اختصاص داده است، مردان و زنان اقوام کرد، گیلک و فارس سهم بیشتری را به خود اختصاص داده‌اند. ازدواج‌های غیرترتیب‌یافته که تنها ۳ درصد از ازدواج‌ها را به خود اختصاص داده بود در مردان فارس و ترک و در زنان کرد و ترک بیشتر از اقوام دیگر است. فراوانی انواع شیوه‌های همسرگزینی در مقایسه با مطالعات قبلی (عباسی‌شوازی و صادقی، ۱۳۸۴)، تفاوت چشمگیری پیدا کرده است به طوری که ازدواج‌های ترتیب‌یافته کاهش و ازدواج‌های غیرترتیب‌یافته و نیمه‌ترتیب‌یافته افزایش قابل توجهی پیدا کرده‌اند. البته سهم گروه‌های قومی در نحوه انتخاب همسر در مطالعه حاضر، مشابه با مطالعه مذکور می‌باشد.

بدین ترتیب، اگرچه نحوه انتخاب همسر تحت تأثیر تغییرات اجتماعی و اقتصادی از حالت ترتیب‌یافته توسط پدر و مادر خارج شده و در واقع، نوعی آزادی در انتخاب همسر کشیده شده است، اما این آزادی مشروط به تأیید خانواده نیز می‌باشد. براساس نظر ریید (۲۰۱۹) و آلدورف و پاندیان (۲۰۱۶) انتظار می‌رود با استقلال اقتصادی و گسترش تحصیلات و قرارگرفتن جوانان در معرض ایده‌ها و ارزش‌های جدید، قدرت والدین در انتخاب همسر کاهش یافته و جوانان آزادی بیشتری در انتخاب همسر پیدا کنند. در مطالعه حاضر شاهد مشارکت قابل توجه والدین در امر همسرگزینی بودیم که تا حدی متأثر از قومیت افراد بوده است. تفاوت‌های جنسیتی در قومیت مردان در تبیین نحوه انتخاب همسرشان داشت. در مجموع، این یافته‌ها، با یافته‌های ریید (۲۰۱۹) و آلدورف و پاندیان (۲۰۱۶) هم‌سو می‌باشد که نشان دادند با وجود اهمیت نظر زوجین در ازدواج، بیشتر ازدواج‌ها به صورت نیمه‌ترتیب‌یافته انجام می‌شوند.

نتایج تحلیل چندمتغیره در زمینه نحوه انتخاب همسر نشان می‌دهد که قومیت رابطه مستقل و معناداری با متغیر وابسته دارد. نتایج پژوهش حاضر با یافته‌های پژوهش‌های عباسی‌شوازی و خانی (۱۳۸۸)، کوششی (۱۳۸۳) و عباسی‌شوازی و صادقی (۱۳۸۴) هم‌سو

می‌باشد و با مطالعه محمدپور و همکاران (۱۴۰۱) که نشان دادند بین تعلق قومی و انتخاب آزادانه همسر رابطه وجود ندارد، هم‌سو نمی‌باشد. با ورود سایر متغیرها به تحلیل مشخص شد که تحصیلات، رابطه اولیه بین قومیت و نحوه انتخاب همسر را در مردان تعدیل می‌کند، درحالی‌که برای زنان، علاوه بر تحصیلات، محل سکونت نیز چنین تأثیری دارد. نتایج در مورد سایر متغیرهای مستقل نشان داد با افزایش سطح تحصیلات مردان و زنان، احتمال ازدواج ترتیب یافته و غیر ترتیب یافته کاهش می‌یابد و زنان روستانشین احتمال بیشتری دارد که ازدواج ترتیب یافته داشته باشند. نتایج پژوهش در مورد تحصیلات و محل سکونت با پژوهش‌های ریید (۲۰۱۹)، اتومو و همکاران (۲۰۱۶)، رویو (۲۰۱۳)، گیمیر و همکاران (۲۰۰۶)، طبیعی و شمسی‌پور (۱۳۹۷)، محمودیانی (۱۳۹۲)، زارعی (۱۳۸۸) و تورنتون (۲۰۰۶) هم‌سو می‌باشد. این یافته‌ها با مطالعه ترابی و همکاران (۱۳۹۵) که نشان دادند متغیرهای تحصیلات و محل سکونت اثری معناداری بر نحوه انتخاب همسر ندارند، هم‌سو نمی‌باشد. نتایج پژوهش حاضر با مطالعه محمودیانی (۱۳۹۲) که نشان داد وضعیت اشتغال و پایگاه خانواده رابطه‌ای با نحوه انتخاب همسر ندارد نیز هم‌سو می‌باشد.

یافته‌های پژوهش در زمینه تفاوت‌های قومی ازدواج با رویکرد هنجاری-قومی در نظریه فرهنگی-قومی تطابق دارد. طبق این رویکرد، فرهنگ‌های مختلف دارای آداب و رسوم، ارزش‌ها و هنجارهای خاصی هستند که آنها را از فرهنگ‌های دیگر متمایز می‌کند. در نتیجه، هر یک از گروه‌های قومی متناسب با اصول خود، رفتارهای متفاوتی در زمینه ازدواج از خود بروز می‌دهند. این رویکرد معتقد است که تفاوت گروه‌های قومی در ازدواج ناشی از تفاوت آنها در مشخصه‌های اقتصادی و اجتماعی نیست، بلکه به سبب دیدگاه‌ها و هنجارهای متفاوت است. با توجه به یافته‌های پژوهش می‌توان چنین نتیجه گرفت که قومیت هنوز به‌عنوان بستر شکل‌گیری رفتار افراد، از جمله نحوه انتخاب همسرشان، در نظر گرفته می‌شود. بنابراین، پیشنهاد می‌گردد سیاست‌گذاران در تدوین سیاست‌های حوزه ازدواج به ویژگی‌های فرهنگی مانند قومیت توجه نمایند. با توجه به تنوع قومی جامعه ایران انتظار می‌رود گروه‌های قومی مختلف واکنش متفاوتی

به برنامه‌ها و سیاست‌های جمعیتی نشان دهند در واقع، بی‌توجهی به بسترهای فرهنگی، نتایج سیاسی متفاوتی را به دنبال خواهد داشت.

پیشنهاد می‌شود در مطالعات بعدی متغیرهای سطح خرد از جمله، ویژگی‌های خانوادگی و نگرش‌های اجتماعی و فرهنگی مد نظر قرار گیرد. از سوی دیگر، متغیرهای سطح کلان (سطح توسعه استان) نیز بررسی گردد تا درک عمیق‌تری نسبت به عوامل مرتبط با انتخاب همسر به وجود آید. همچنین پیشنهاد می‌شود مطالعات آینده نقش الگوهای انتخاب همسر بر پایداری ازدواج، تعداد فرزندان و نحوه فرزندپروری را مورد بررسی قرار دهند تا براساس یافته‌های پژوهشی بتوانند سیاست‌ها و مداخلاتی مانند نشست‌های فرهنگی و کلاس‌های مشاوره قبل از ازدواج را برگزار نمایند و جوانان را در جهت شیوه صحیح انتخاب صحیح همسر راهنمایی کنند و به این ترتیب از بروز پیامدهای منفی مانند طلاق جلوگیری کنند.

منابع

ترابی، فاطمه، قربانی، فرزاد و برومندزاده، محمدرضا (۱۳۹۵). بررسی تداوم و تغییر ازدواج خویشاوندی و ازدواج تنظیم شده در استان کهگیلویه و بویراحمد. علوم اجتماعی، ۱۰(۱)، ۱۷۴-۱۵۳.

https://journals.iau.ir/article_529448.html

جعفریان، مجید و لبافی، سمیه (۱۳۹۷). آسیب‌شناسی انتخاب همسر در شهر اصفهان: یک مطالعه کیفی. زن و

مطالعات خانواده، ۱۱(۴۲)، ۸۹-۷۱. https://jwsf.tabriz.iau.ir/article_667507.html

زارعی، فائزه (۱۳۸۸). بررسی تطبیقی سن ازدواج، نحوه انتخاب همسر و معیارهای همسرگزینی در شهر تهران، مطالعه موردی مناطق ۶ و ۱۲. پایان‌نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه تهران.

سازمان ثبت‌احوال کشور (۱۴۰۰). سالنامه آماری وقایع حیاتی در سال ۱۳۹۹، تهران، سازمان ثبت‌احوال کشور.

سجایی، جلیل، خانی، سعید و خانی، اسعد (۱۳۹۲). الگوهای ازدواج و ارتباط آن با رضایت زناشویی: مورد مطالعه دانشجویان همسرردار دانشگاه آزاد اسلامی واحد سمنجان. مطالعات جامعه‌شناختی جوانان، ۲(۵)، ۷۷-۱۱۲.

<https://sanad.iau.ir/fa/Article/976543?FullText=FullText>

سیار، ثریا راهب، غنچه و اقلیما، مصطفی (۱۳۹۱). مقایسه کارکرد خانواده در ازدواج‌های سنتی و مدرن در زنان متأهل شهر تهران. رفاه اجتماعی، ۱۲(۴۷)، ۲۹۵-۲۸۱.

<http://refahj.uswr.ac.ir/article-1-1133-fa.html>

صادقی، رسول، زنجری، نسیم و محمودیانی، سراج‌الدین (۱۳۹۷). تأثیر الگوهای ازدواج در رضایت زناشویی و تمایل به طلاق در شهر تهران. مطالعات راهبردی زنان، ۲۱(۸۱)، ۷-۴۵.

<https://doi.org/10.22095/IWSS.2018.89241>

طبیعی، منصور و شمسی‌پور، مرضیه (۱۳۹۷). تعیین‌کننده‌های اجتماعی و فرهنگی مرتبط با الگوهای انتخاب همسر (مطالعه موردی: زنان متأهل ۱۵ تا ۳۵ سال شهرستان لامرد استان فارس). توسعه اجتماعی، ۳(۲)، ۱۱۷-۱۴۰.

https://qjss.scu.ac.ir/article_14191.html

عباسی‌شوازی، محمدجلال و ترابی، فاطمه (۱۳۸۵). سطح، روند و الگوی ازدواج خویشاوندی در ایران. نامه انجمن جمعیت‌شناسی ایران، ۱(۲)، ۸۸-۶۱.

<https://sid.ir/paper/127818/fa>

عباسی‌شوازی، محمدجلال و خانی، سعید (۱۳۸۸). الگوهای ازدواج، قومیت و مذهب: بررسی موردی زنان ازدواج کرده در شهرستان قروه. نامه انجمن جمعیت‌شناسی ایران، ۴(۷)، ۶۶-۳۵.

<https://sid.ir/paper/127850/fa>

عباسی‌شوازی، محمدجلال و صادقی، رسول (۱۳۸۴). قومیت و الگوهای ازدواج در ایران. پژوهش زنان، ۳(۱)، ۴۷-۲۵.

<https://sid.ir/paper/55469/fa>

عسکری‌ندوشن، عباس، عباسی‌شوازی، محمدجلال و صادقی، رسول (۱۳۸۸). مادران، دختران و ازدواج تفاوت‌های نسلی در ایده‌ها و نگرش‌های ازدواج در شهر یزد. مطالعات راهبردی زنان، ۱۱(۴۴)، ۳۶-۷.

https://www.jwss.ir/article_45150.html

عظیمی‌هاشمی، مژگان، اعظم‌کاری، فائزه، بیگناه، معصومه و رضامنش، فاطمه (۱۳۹۴). ارزش‌ها، نگرش‌ها و الگوهای کنش جوانان در خصوص همسرگزینی و روابط پیش از ازدواج. راهبرد فرهنگ، ۸(۲۹)، ۲۱۲-۱۷۹.

https://www.jsfc.ir/article_15070.html

کابلی، عاطفه، اصغرپور ماسوله، احمدرضا، صدیق‌اورعی، غلامرضا (۱۴۰۰). از ازدواج غیرگزین تا ازدواج عاشقانه (بررسی کیفی الگوهای همسرگزینی در ۶۰ سال اخیر). اولین همایش ملی مسائل و چالش‌های اجتماعی و فرهنگی خانواده مسلمان ایرانی. بیرجند، ۱۴۰۱.

<https://civilica.com/doc/1418745>

کوششی، مجید (۱۳۸۳). تفاوت‌های قومی در ازدواج و همسرگزینی در ایران. نامه پژوهش فرهنگی، ۸(۱۰)،

<https://ensani.ir/fa/article/281053>. ۱۹۵-۲۱۸

محمدپور، ابراهیم (۱۴۰۱). مطالعه تطبیقی الگوهای ازدواج و تشکیل خانواده در بین افراد متأهل گروه‌های قومی- مذهبی در شهرستان سلماس. پایان‌نامه کارشناسی‌ارشد جامعه‌شناسی، دانشگاه تبریز: دانشکده حقوق و علوم اجتماعی.

<https://ganj.irandoc.ac.ir/#/articles/afd7430c7af904277e1b8079c3e08b39/search/cea40ed9c712f1742b93454904038400>

محمودیانی، سراج‌الدین (۱۳۹۲). مطالعه تطبیقی الگوهای ازدواج در بین زنان و مردان: مطالعه موردی شهر کرمانشاه. پایان‌نامه کارشناسی‌ارشد جمعیت‌شناسی، دانشگاه تهران: دانشکده علوم اجتماعی.

<https://ganj.irandoc.ac.ir/#/articles/3ebc9558cacf1e29a652366c7814d9b3/search/fbccea99524a9ee3dd9747b72c687e8b>

مرادی، زهرا، صدری دمیچی، اسماعیل، کشاورز، حسین و شهريار درگاهی، افشار (۱۴۰۱). تجربه زیسته زنان متأهل دارای ازدواج بدون رضایت والدین: یک مطالعه پدیدارشناسی. فرهنگ مشاوره و روان‌درمانی،

۱۳(۵۰)، ۲۲۵-۲۵۲. <https://doi.org/10.22054/qccpc.2022.63562.2792>

ولدخانی، مریم، محمودپور، عبدالباسط، فرح‌بخش، کیومرث و سلیمی بجستانی، حسین (۱۳۹۵). تأثیر سن ازدواج، الگوهای همسرگزینی و تفاوت سنی زوجین بر کیفیت زندگی زناشویی زنان شهر تهران. مطالعات

روان‌شناسی بالینی، ۷(۲۵)، ۱۹۰-۱۷۳. https://jcps.atu.ac.ir/article_7137_0.html

Abbasi Shavazi, M. J., & Khani, S. (2009). Marriage Patterns, Ethnicity and Religion: Case Study of Married Women in Ghorveh District. *Journal of Population Association of Iran*, 4(7), 35-66. [In Persian]. <https://sid.ir/paper/127850/en>

Abbasi Shavazi, M. L., & Torabi, F. (2007). Level, Trend, and Pattern of Consanguineous Marriage in Iran. *Journal of Population Association of Iran*, 1(2), 61-88. [In Persian] <https://Sid.Ir/Paper/127818/en>

Abbasi-Shavazi, M. J., & Sadeghi, R. (2005). Ethnicity and Marriage Patterns in Iran. *Woman in Development and Politics*, 3(1), 25-47. [In Persian]. <https://Sid.Ir/Paper/55469/en>

- Abbasi-Shavazi, M. J., McDonald, P., & Hosseini-Chavoshi, M. (2008). Modernization or cultural maintenance: The practice of consanguineous marriage in Iran. *Journal of Biosocial Science*, 40(6), 911-933. <https://doi.org/10.1017/S0021932008002782>
- Addai, I., & Trovato, F. (1999). Structural assimilation and ethnic fertility in Ghana. *Journal of Comparative Family Studies*, 30(3), 409-427. <https://doi.org/10.3138/jcfs.30.3.409>
- Allendorf, K., & Pandian, R. K. (2016). The Decline of Arranged Marriage? Marital Change and Continuity in India. *Population and Development Review*, 42(3), 435-464. <https://doi.org/10.1111/j.1728-4457.2016.00149.x>
- Arnaldo, C. (2004). Ethnicity and marriage patterns in Mozambique. *African Population Studies*, 19(1), 143-164. <https://hdl.handle.net/1807/3518>
- Askari-Nodoushan, A., Abbasi-Shavazi, M. J., & Sadeghi, R. (2009). Mothers, Daughters, and Marriage (Intergenerational Differences in Marriage Attitudes in the City of Yazd, Iran). *Women's Strategic Studies*, 11(44), 7-36. [In Persian]. https://www.jwss.ir/article_45150.html
- Azimi Hashemi, M., Azamkari, F., Bigonah, M., & Rezamanesh, F. (2015). Values, Attitudes and Models of the Youth Actions in Choosing Spouses and Premarital Relations; Case of Study: Students of Universities of Khorasan Razavi Province. *Strategy for Culture*, 8(29), 179-212. [In Persian]. https://www.jsfc.ir/article_15070.html
- Basnet, C., & Jha, R. (2019). Crossing the caste and ethnic boundaries: Love and intermarriage between Madhesi men and Pahadi women in southern Nepal. *South Asia Multidisciplinary Academic Journal (SAMAJ)*, 1-18. [Online], Free-Standing Articles, <https://doi.org/10.4000/samaj.5802>
- Blair, S. L., & Madigan, T. J. (2019). Dating, Marriage, and Parental Approval: An Examination of Young Adults in China. *Social Science Quarterly*, 100(6), 2351-2368. <https://doi.org/10.1111/ssqu.12718>
- Chamie, J. (1981). *Religion and Fertility: Arab Christian-Muslim Differentials*. Cambridge: Cambridge University Press.

- Cherlin, A., & Chamrathirong, A. (1988). Variations in Marriage Patterns in Central Thailand. *Demography*, 25(3), 337-353. <https://doi.org/10.2307/2061536>
- De Neve, G. (2016). The Economies of Love: Love Marriage, Kin Support, and Aspiration in a South Indian Garment City. *Modern Asian Studies* 50(4), 1220-49. <https://doi.org/10.1017/S0026749X14000742>
- Ghimire, D. J., Axinn, W. G., Yabiku, S. T., & Thornton, A. (2006). Social change, premarital nonfamily experience, and spouse choice in an arranged marriage society. *American Journal of Sociology*, 111(4), 1181-1218. <https://doi.org/10.1086/498468>
- Goldscheider, C. (1971). *Population, Modernization and Social Structure*. Boston: Little, Brown. <https://cir.nii.ac.jp/crid/1130000797319534464>
- Goode, W. J. (1963). *World Revolution and Family Patterns*. New York: Free Press.
- Hammel, E.A. (1990). A Theory of Culture for Demography. *Population and Development Review*, 16(3), 455-485. <https://doi.org/10.2307/1972832>
- Jafarian, M., & Labafi, S. (2017). Pathology of Spousal Selection in Isfahan: A Qualitative Study. *Women and Family Studies*, 11(42), 71-89. [In Persian], <https://sanad.iau.ir/Journal/jwsf/Article/955079>
- Jejeebhoy, S. J., Santhya, K. G., Acharya, R., & Prakash, R. (2013). Marriage-related decision-making and young women's marital relations and agency: Evidence from India. *Asian Population Studies*, 9(1), 28-49. <https://doi.org/10.1080/17441730.2012.736699>
- Jones, G. W. (2004). Not "when to marry" but "whether to marry": The changing context of marriage decisions in East and Southeast Asia. In K. R. Gavin, & W. Jones (Eds.), *Untying the Knot: Ideal and Reality in Asian Marriage*, (pp. 3-58). Asia Research Institute, National University of Singapore.
- Jones, G. W., Hull, T. H., & Mohamad, M. (2011). Marriage Trends in Insular Southeast Asia: Their Economic and Socio-Cultural Dimension. In G. W. Jones, T. H. Hull & M. Mohamad (Eds.), *Changing Marriage Patterns in Southeast Asia: Economic and Socio-cultural Dimension*. Routledge.

- Kabuli, A., Asgharpour Masuleh., A., & Sediq Orei, Gh. (2021). From non-choice marriage to romantic marriage (a qualitative study of the patterns of choosing a spouse in the last 60 years), The First National Conference on Social and Cultural Issues and Challenges of the Iranian Muslim Family, Birjand, [In Persian] <https://civilica.com/doc/1418745>
- Koosheshi, M. (2004). Ethnic differences in marriage and choosing a spouse in Iran. *Journal of Cultural Research*, 8(10), 195-218. [In Persian]. <https://ensani.ir/fa/article/281053>
- Lesthaeghe, R. (1983). A Century of Demographic and Cultural Change in Western Europe: An Exploration of Underlying Dimensions. *Population and Development Review*, 9(3), 411-435. <https://doi.org/10.2307/1973316>
- Lesthaeghe, R., & Surkyn, J. (1988). Cultural Dynamics and Economic Theories of Fertility Change. *Population and Development Review*, 14(1), 1-45. <https://doi.org/10.2307/1972499>
- Mahmoudiani, S. (2013). Comparative study of marriage patterns among women and men: A case study of Kermanshah city. Master Thesis in Demography, University of Tehran: Faculty of Social Sciences. [In Persian]. <https://ganj.irandoc.ac.ir/#/articles/3ebc9558cacf1e29a652366c7814d9b3/search/fbccea99524a9ee3dd9747b72c687e8b>
- Mohammad Pour, E. (2021). Comparative study of marriage patterns and family formation among married people of ethnic-religious groups in Selmas city. Master Thesis in Sociology, Tabriz University: Faculty of Law and Social Sciences [In Persian]. <https://ganj.irandoc.ac.ir/#/articles/afd7430c7af904277e1b8079c3e08b39/search/cea40ed9c712f1742b93454904038400>
- Moradi, Z., Sadri Damirchi, E., Keshavarz Afshar, H., Dargahi, S. (2022). Lived Experience of Married Women with Marriage Without Parental Consent: A Phenomenological Study, *Journal of Culture of Counseling and Psychotherapy*, 13(50), 225-252. [In Persian]. <https://doi.org/10.22054/qccpc.2022.63562.2792>
- National Organization for Civil Registration (2021). *Yearbook of Population Statistics, 2020*. Tehran: National Organization for Civil Registration. [In Persian]

- Reed, M. N. (2019). The Persistence of Arranged Marriage in Urban India: New Evidence from the Delhi National Capital Region. Paper Prepared for the 2019 Annual Meeting of the Population, Association of America.
<https://paa2019.populationassociation.org/uploads/193533>
- Rubio, G. (2013). The Love Revolution: Decline in Arranged Marriages in Asia, the Middle East and Sub-Saharan Africa. (Working paper), University of California.
<https://faculty.ucmerced.edu/grubio4/Love%20Revolution.pdf>
- Sadeghi, R, Zanjari, N., & Mahmoudiani, S. (2018). Marriage Patterns, Marital Satisfaction, and Tendency to Divorce in Tehran City. *Women's Strategic Studies*, 21(81), 7-45. [In Persian]. <https://doi.org/10.22095/IWSS.2018.89241>
- Sahabi, J., Khani, S., & Khani, A. (2014). Marriage Patterns and its Relationship with Martial Satisfaction (A Study on Married Students at Islamic Azad University, Sanandaj Branch). *Sociological of Studies of Youth*, 12(5), 77-112.
<https://sanad.iau.ir/fa/Article/976543?FullText=FullText>
- Sayar, S. Raheb, G., & Eghlima, M. (2013). Family Function in Modern and Traditional Marriages among Married Women of Tehran. *Social Welfare / Refah Ejtemaei*, 12(47), 281-295. [In Persian]. <http://refahj.uswr.ac.ir/article-1-1133-en.html>
- Shawky, R. M., Elsayed, S. M., Zaki, M. E., Nour El-Din, S. M., & Kamal, F. M. (2013). Consanguinity and its relevance to clinical genetics. *Egyptian Journal of Medical Human Genetics*, 14(2), 157-164. <https://doi.org/10.1016/j.ejmhg.2013.01.002>
- Sorenson, A. M. (1985). Fertility expectations and ethnic identity among Mexican American adolescents: An expression of cultural ideals. *Sociological Perspectives*, 28(3), 339-360. <https://doi.org/10.2307/1389151>
- Sundaram, A. (2005). Modernization, Life Course, and Marriage Timing in Indonesia. Unpublished Ph.D. Dissertation, University of Maryland, College Park.
<https://www.proquest.com/openview/50bdd035dae179732970f2bc6ba01b0b/>
- Tabiee, M., & Shamsipour, M. (2019). The Social and Cultural Determinants of Patterns of Mate Selection (the Study of Married Women 15 to 35 Years, Lamerd City, Fars Province). *Quarterly Journal of Social Development*, 13(2), 117-140. [In Persian].
<https://doi.org/10.22055/qjsd.2019.14191>

- Thornton, A. (2006). *Reading History Sideways: The Fallacy and Enduring Impact of the Developmental Paradigm on Family Life*. Chicago: University of Chicago Press.
- Thornton, A., Binstock, G., Yount, K. M., Abbasi-Shavazi, M. J., Ghimire, D., & Xie, Y. (2012). International fertility change: new data and insights from the developmental idealism framework. *Demography*, 49(2), 677-698.
<https://doi.org/10.1007/s13524-012-0097-9>
- Torabi, F., Ghorbani, F., & Broumandzadeh, M. (2016). Examining the continuity and change of consanguineous marriage and arranged marriage in Kohgiluyeh and Boyer Ahmad provinces. *Social Sciences*, 10 (32), 153-174. [In Persian].
https://journals.iau.ir/article_529448.html
- Utomo, A. J., Reimondos, A., Utomo, I. D., McDonald, P. F., & Hull, T. H. (2016). Transition into marriage in Greater Jakarta: Courtship, parental influence, and self-choice marriage. *South East Asia Research*, 24(4), 492-509.
<https://doi.org/10.1177/0967828x16674134>
- Valadkhani, M., Mahmoudpour, A., Farahbakhsh, K., & Salimi Bajestani, H. (2016) The Effects of Partner-Selection Patterns, Marriage Age, and Age Differences between Spouses on Marital Quality of Married Women in Tehran, *Clinical Psychology Studies*, 7(25) 173-190. [In Persian]. https://jcps.atu.ac.ir/article_7137_0.html
- Zang, X. (2008). Gender and ethnic variation in arranged marriages in a Chinese city. *Journal of Family Issues*, 29(5), 615-638. <https://doi.org/10.1177/0192513X07308039>
- Zarei, F. (2009). Comparative Study of Marriage Age, Spouse Selection Method and Spouse Selection Criteria in Tehran: A Case Study of Districts 6 and 12, Master Thesis. University of Tehran. [In Persian].